

MỘT SỐ VẤN ĐỀ VỀ HOẠT ĐỘNG KHỞI NGHIỆP Ở ĐỒNG BẰNG SÔNG CỬU LONG

*Thứ sáu, 17/02/2017 - 16:10 KH&CN Trung ương
khoa hoc va cong nghe vietnam.com.vn*

Năm 2016 được Chính phủ chọn là năm quốc gia khởi nghiệp. Thực hiện chủ trương này, nhiều địa phương vùng Đồng bằng sông Cửu Long (ĐBSCL) đã quan tâm xây dựng chương trình khởi nghiệp. Việc thúc đẩy khởi nghiệp tại ĐBSCL không chỉ vì thực hiện mục tiêu chung của quốc gia mà còn là vấn đề mang tính cấp thiết, quyết định đến tiềm năng phát triển kinh tế lâu dài của cả vùng. Tăng cường khởi nghiệp tại ĐBSCL sẽ nâng cao tính hiệu quả trong việc sử dụng các nguồn lực của xã hội, đồng thời cải thiện khả năng cạnh tranh của các doanh nghiệp trong bối cảnh hội nhập kinh tế thế giới.

Nhu cầu và thực trạng khởi nghiệp ở ĐBSCL

Khởi nghiệp được đặt ra trong bối cảnh nền kinh tế đất nước đang trên đà phục hồi, số doanh nghiệp gia tăng trở lại. Năm 2016 được Chính phủ chọn là năm quốc gia khởi nghiệp, ở nhiều địa phương đã bắt đầu nói đến khởi nghiệp, phát động phong trào khởi nghiệp.

Nhu cầu khởi nghiệp ở ĐBSCL đang hết sức cấp bách khi mà những khó khăn thách thức của vùng đã trở nên hết sức rõ ràng: tăng trưởng kinh tế của vùng đã chậm lại trong nhiều năm liền, trong đó nông nghiệp - nền tảng kinh tế của vùng đã giảm rất mạnh. Tỷ lệ tăng dân số chung của vùng trong nhiều năm đã thấp hơn tỷ lệ tăng chung của cả nước, tỷ lệ xuất cư thuần ra ngoài vùng khá cao trong nhiều năm.

Trong khi đó, số lượng doanh nghiệp ở ĐBSCL tăng trưởng cũng rất chậm, bình quân trên 580 người dân mới có 1 doanh nghiệp, trong khi cả nước là hơn 220 người dân/doanh nghiệp. Trong các năm 2001-2002, số doanh nghiệp của vùng chiếm trên 20% tổng số doanh nghiệp cả nước nhưng sau đó thì giảm dần đến năm 2014 chỉ chiếm 7,7% tổng số doanh nghiệp cả nước.

ĐBSCL cũng đang đối mặt với những thử thách rất lớn, đặc biệt là tình trạng biến đổi khí hậu và nước biển dâng. Những thách thức này gây nên áp lực lớn về sự thay đổi và nhu cầu lớn trong ứng dụng công nghệ.

Trong bối cảnh đó, các địa phương mong muốn có chương trình khởi nghiệp để phát triển doanh nghiệp, có thêm những ngành kinh doanh mới, gia tăng khả năng thích ứng biến đổi khí hậu và sức sống mới cho nền kinh tế của vùng.

Thống kê cho thấy, toàn vùng ĐBSCL chỉ bằng 12% diện tích nhưng lại chiếm đến 20% dân số cả nước. Là vùng trọng điểm nông nghiệp của cả nước, ĐBSCL chiếm đến hơn 40% giá trị sản lượng nông nghiệp, thủy sản. An ninh lương thực quốc gia phụ thuộc chủ yếu vào sản xuất của vùng. Không chỉ với nông nghiệp, ĐBSCL đang có những lợi thế mà một số vùng khác không có: khí hậu ôn hòa, khá ổn định, có khả năng phát triển mạng lưới giao thông đường bộ, đường sông và ven biển. Một số lĩnh vực mới xuất hiện gần đây ở vùng ĐBSCL như du lịch, năng lượng tái tạo, nông nghiệp công nghệ cao... cho thấy tiềm năng lớn cho ứng dụng công nghệ.

ĐBSCL hiện có gần 30.000 doanh nghiệp đang hoạt động (chiếm 7,7% tổng số doanh nghiệp cả nước), số doanh nghiệp tăng trưởng bình quân hàng năm khoảng 10% (chỉ bằng một nửa tốc độ tăng trung bình của cả nước). Một trong những nguyên nhân khiến doanh nghiệp ĐBSCL chưa tạo được năng suất cao trong sản xuất là do tăng trưởng không đồng đều, quy mô nhỏ lẻ, thiếu tập trung. Phần lớn doanh nghiệp nằm trong ngành thương mại (chiếm khoảng 43%), công nghiệp chế biến (20%), xây dựng (15%). Doanh nghiệp nông nghiệp, thủy sản chiếm hơn 6% và vận tải khoảng 4%. Riêng doanh nghiệp theo loại hình công nghệ thì nhóm doanh nghiệp có công nghệ thấp chiếm tới hơn 75% và có xu hướng ngày càng gia tăng. Nhóm ngành công nghệ trung bình chiếm khoảng 20%, nhóm ngành công nghệ cao chỉ chiếm hơn 2%. Số lượng doanh nghiệp thành lập mới ở ĐBSCL có tỷ trọng giảm so với bình quân cả nước và không có nhiều doanh nghiệp đổi mới về khoa học và công nghệ. Đặc biệt, khu vực này đang thiếu hụt một đội ngũ doanh nhân, doanh nghiệp hùng mạnh cả về số lượng và chất lượng.

Toàn vùng ĐBSCL có đến 16 trường đại học nhưng hoạt động thúc đẩy khởi nghiệp được tổ chức rất rời rạc, mang tính nhất thời. Số lượng các chương trình liên quan đến khởi nghiệp còn rất ít, việc mở lớp đào tạo kỹ năng cho khởi nghiệp không được tổ chức thường xuyên và nhất quán... Hầu hết các tỉnh/thành phố vùng ĐBSCL không ban hành, triển khai các chính sách, kế hoạch riêng cho hoạt động khuyến khích và hỗ trợ doanh nghiệp khởi nghiệp mà chỉ ban hành kế hoạch chung nhằm phát triển doanh nghiệp nhỏ và vừa cùng các chính sách ưu đãi, hỗ trợ đầu tư trên địa bàn.

Chương trình hỗ trợ khởi nghiệp

Để thúc đẩy hoạt động khởi nghiệp tại ĐBSCL, Phòng Thương mại và Công nghiệp Việt Nam chi nhánh tại Cần Thơ (VCCI Cần Thơ) đã xây dựng Chương trình hỗ trợ khởi nghiệp nhằm nâng cao kiến thức, kỹ năng của những đối tượng có khát khao khởi nghiệp, từ đó giải quyết những bất cập trong hoạt động phát triển kinh tế - xã hội của TP Cần Thơ nói riêng và toàn vùng ĐBSCL nói chung.

Theo Chương trình này, VCCI Cần Thơ cung cấp cơ sở vật chất sẵn có, hiểu rõ về cấu trúc doanh nghiệp trong khu vực, nắm bắt nhanh những khó khăn về lực lượng lao động mà doanh nghiệp đang đối mặt, huy động được lợi thế về chức năng liên kết, kinh nghiệm trong cung cấp đào tạo và các dịch vụ khác; sự hỗ trợ của các tổ chức phi chính phủ về kỹ thuật và sức mạnh tư vấn từ chính những doanh nghiệp thành đạt cho những doanh nghiệp mới khởi nghiệp những bước đi vững chắc hơn. Theo đó, VCCI Cần Thơ đã tổ chức các khóa học khởi nghiệp cho nhiều doanh nghiệp ở hầu hết các tỉnh/thành phố trong vùng, đặc biệt, đã cử nhiều cán bộ tham gia các hội thảo, nghiên cứu về vườn ươm doanh nghiệp trong nước và ngoài nước.

Hiện tại, Chương trình hỗ trợ khởi nghiệp đã được VCCI Cần Thơ xây dựng cho giai đoạn 2016-2020, tầm nhìn 2030 với tên gọi “Mekong Startup”, nhắm tới 5 mục tiêu cụ thể:

1) Hình thành trung tâm khởi nghiệp với 100 chỗ làm việc giai đoạn 2016-2017, kết nối các vườn ươm tạo thành mô hình “đô thị khởi nghiệp” tại TP Cần Thơ đến năm 2020;

2) Tạo dựng 1.000 doanh nghiệp mới trong các lĩnh vực về công nghệ, quản trị từ nay đến năm 2020;

3) Giải quyết trên 5.000 lao động có chuyên môn trực tiếp tham gia cho các doanh nghiệp khởi nghiệp và 20.000 lao động kỹ năng làm việc gián tiếp;

4) Hỗ trợ đầu vào và kết nối đầu ra cho Vườn ươm công nghệ công nghiệp Việt Nam - Hàn Quốc (KVIP), Trung tâm ươm tạo doanh nghiệp KH&CN - Trường Đại học Cần Thơ và các khu ươm tạo khác;

5) Hỗ trợ đăng ký 50 bằng sáng chế trong giai đoạn 2016-2020 và 500 bằng sáng chế giai đoạn 2020-2030.

Ngoài nhiệm vụ xây dựng tinh thần khởi nghiệp để thế hệ trẻ phát huy ý tưởng sáng tạo và kinh doanh (nhất là trong lĩnh vực công nghệ), Mekong Startup còn tạo sự kết nối giữa các địa phương, lấy TP Cần Thơ làm trung tâm để xây dựng mô hình liên kết có hệ thống với các tỉnh/thành phố trong khu vực. Dự kiến, năm 2017, VCCI Cần Thơ sẽ tổ chức nhiều cuộc hội thảo về khởi nghiệp và các cuộc thi khởi nghiệp; lập Quỹ tín thác hỗ trợ ý tưởng sáng tạo; tuyển chọn đưa vào ươm tạo và hỗ trợ ý tưởng cho khoảng 100 doanh nhân khởi nghiệp; xây dựng Trung tâm ươm tạo VCCI và phát triển kết quả đã có từ các dự án đã được ươm tạo...

Để có nền kinh tế năng động, có sức cạnh tranh, thích ứng với biến đổi khí hậu, ĐBSCL không có cách gì khác là phải phát triển nhanh hơn, nhiều hơn số lượng và chất lượng các doanh nghiệp, trong đó thúc đẩy hoạt động khởi nghiệp là lựa chọn tốt nhất. Để làm được điều đó, điều đầu tiên là phải có chương trình chung về khởi nghiệp cho vùng ĐBSCL. Chính vì thế, nên chăng Chính phủ, Bộ Khoa học và Công nghệ cần đưa ĐBSCL vào địa bàn ưu tiên trong chương trình khởi nghiệp quốc gia. Ý tưởng về thung lũng khởi nghiệp ở ĐBSCL với trọng tâm

là các ứng dụng vào sản xuất nông nghiệp (trồng trọt, chăn nuôi, thủy sản hệ sinh thái nước ngọt, ven biển, trồng rừng ven biển...), chế biến thực phẩm. Bên cạnh đó, cần nâng cấp các viện nghiên cứu đang có, hỗ trợ thành lập mới hoặc nâng cấp các viện nghiên cứu, kể cả ở các trường đại học có khả năng trong việc nghiên cứu về giống, công nghệ gen, công nghệ sinh học ứng dụng, công nghệ môi trường, công nghệ thông tin. Ngoài ra, cần có cơ chế và chính sách cụ thể nhằm hỗ trợ các chương trình đào tạo khởi nghiệp, các cuộc thi khởi nghiệp, tuyển chọn các ý tưởng để giới thiệu đưa lên sàn ý tưởng quốc gia. Đặc biệt, Nhà nước cần có chính sách khuyến khích doanh nghiệp đổi mới thiết bị, ứng dụng khoa học và công nghệ; đổi mới mô hình quản lý thông qua chương trình kết nối ngân hàng - doanh nghiệp...

Võ Hùng Dũng
Giám đốc Phòng Thương mại và Công nghiệp Việt Nam
Chi nhánh Cần Thơ